

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВННІЕ ЗУНУ
Борис ПОГРІЩУК
2023 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи ЗУНУ
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма – «Фінанси»

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Іспит (семестр)
Денна	3	5	28	28	3	8	83	150	Іспит, 5
Заочна	3	5,6	8	4	-	-	138	150	Іспит, 6

31.08.2023
[Signature]

Вінниця – ВННІЕ ЗУНУ 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки «Фінанси» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 9 від 26 травня 2021 року).

Робочу програму складено кандидатом економічних наук, доцентом, доцентом кафедри фінансів, банківської справи та страхування ВННІЕ ЗУНУ Вікторією МИРОНЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування ВННІЕ ЗУНУ (протокол № 1 від 28 серпня 2023 року).

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування ВННІЕ ЗУНУ
доктор економічних наук, професор

Галина ПОГРІЩУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (протокол №1 від 30 серпня 2023р.).

Голова групи
забезпечення спеціальності
доктор економічних наук, професор

Ольга КИРИЛЕНКО

1. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

1. Опис дисципліни “Фінансовий менеджмент”

Дисципліна «Фінансовий менеджмент»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 5	Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни блок обов’язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки: <i>Денна – третій</i> <i>Заочна – третій</i> Семестр: <i>Денна – п'ятий</i> <i>Заочна – п'ятий, шостий</i>
Кількість змістовних модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Фінанси»	Лекції: <i>Денна – 28 год</i> <i>Заочна – 8 год</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год</i> <i>Заочна – 4 год</i>
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 83 год</i> <i>Заочна – 138 год</i> Тренінг, КПЗ: <i>Денна – 8 год</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 3 год</i>
Тижнева кількість годин – 8,5 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – іспит

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Фінансовий менеджмент» спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо управління грошовими потоками, власним й позичковим капіталом, необоротними та оборотними активами, прибутком, фінансовими ризиками, реальними й фінансовими інвестиціями підприємства, а також внутрішньофірмового фінансового прогнозування і планування, аналізу форм фінансової звітності, антикризового фінансового управління підприємством.

Курс фінансового менеджменту, доповнює економічні знання специфічними методами управління фінансовою діяльністю підприємств, допомагає спеціалістам виробити вміння орієнтуватися в складних економічних проблемах, розв’язуючи їх із найбільшою користю для підприємств.

Предмет вивчення дисципліни – теоретичні та практичні аспекти управління фінансами підприємств, його операційною та інвестиційною діяльністю, визначення ефективної стратегії і тактики фінансового забезпечення суб’єктів господарювання.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є:

- з’ясувати сутність, функції та принципи організації фінансового менеджменту;
- дослідити етапи становлення і розвитку світового та вітчизняного менеджменту як науки;
- ознайомитись з правовим, організаційним та інформаційним забезпеченням фінансового менеджменту;
- виробити навички управління вхідними та вихідними грошовими потоками на підприємстві;
- оволодіти базовими знаннями з фінансової математики для визначення вартості грошей у часі та використовувати їх у фінансових розрахунках;
- сформувати вміння застосовувати системний підхід до управління прибутком підприємства;
- оволодіти навиками ефективного управління активами підприємства та особливостями їх фінансування;
- оволодіти методикою визначення вартості капіталу підприємства та з’ясувати способи оптимізації його структури;
- дослідити принципи розробки інвестиційної політики підприємства та ознайомитись з особливостями управління реальними й фінансовими інвестиціями;
- оволодіти методами оцінювання та нейтралізації фінансових ризиків підприємства;

- оволодіти методикою аналізу фінансової звітності підприємства;
- виробити навички внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування;
- ознайомитись і навчитись застосовувати інструменти антикризового управління підприємством.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- 1) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- 2) Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- 3) Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- 4) Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Освітня компонента «Фінансовий менеджмент» пов'язана з освітніми компонентами: «Іноземна мова», «Економетрика», «Фінанси», «Бухгалтерський облік і оподаткування». Набуті знання і вміння використовуються при подальшому вивченні дисциплін професійної підготовки.

2.5. Програмні результати навчання

- 1) Знати механізм функціонування державних фінансів, у т. ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- 2) Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- 3) Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- 4) Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
- 5) Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Змістовий модуль 1. Роль фінансового менеджменту в управлінні фінансовою діяльністю підприємств

ТЕМА 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність фінансового менеджменту. Об'єкт та суб'єкт фінансового менеджменту. Мета, завдання фінансового менеджменту. Принципи організації фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Етапи становлення і розвитку світового та вітчизняного менеджменту як науки.

ТЕМА 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Правове забезпечення фінансового менеджменту. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансова звітність та її значення в управлінні фінансами підприємства, вимоги до фінансової звітності. Склад та зміст фінансової звітності. Організація внутрішнього фінансового контролю на підприємстві. Вплив облікової політики на результати управлінських рішень. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень.

ТЕМА 3. Управління грошовими потоками на підприємстві

Поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообороту капіталу. Види грошових потоків. Класифікація грошових потоків підприємства за основними ознаками. Принципи управління грошовими потоками. Управління грошовими потоками та його ефективність. Управління грошовими потоками від операційної діяльності. Управління грошовими потоками від інвестиційної та фінансової діяльності. Методи оптимізації грошових потоків. Модель Баумоля. Модель Міллера-Орра. Аналіз грошових потоків. Зміст та методика складання звіту про рух грошових коштів. Управління грошовими потоками за допомогою платіжного календаря.

ТЕМА 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Об'єктивна необхідність визначення вартості грошей у часі. Нарахування простих відсотків. Методи визначення вартості грошової одиниці. Розрахунок майбутньої вартості грошового потоку методом компаундування. Розрахунок теперішньої вартості грошового потоку методом дисконтування. Дохідність фінансових операцій. Оцінка фінансових активів.

ТЕМА 5. Управління прибутком

Зміст та завдання управління прибутком підприємства. Формування прибутку від операційної діяльності. Управління операційними витратами. Управління операційним прибутком підприємства. Роль операційного аналізу в управлінні прибутком. Формування та розподіл чистого прибутку. Дивідендна політика. Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві.

ТЕМА 6. Управління активами

Сутність, структура та роль оборотного капіталу. Завдання управління активами підприємства. Тактика формування оборотних активів та стратегії їх фінансування. Нормування як метод оптимізації оборотних активів. Фінансове управління товарно-матеріальними запасами. Управління грошовими активами. Управління дебіторською заборгованістю. Особливості управління необоротними активами.

Змістовий модуль 2. Стратегія і тактика управління капіталом, фінансовими ризиками та інвестиціями на підприємстві; фінансове прогнозування та планування основних показників діяльності; управління фінансовою санацією.

ТЕМА 7. Вартість і оптимізація структури капіталу

Економічна сутність капіталу. Особливості формування власного капіталу. Поняття та нормативна класифікація зобов'язань підприємства. Особливості формування позикового капіталу. Визначення вартості капіталу. Взаємодія фінансового і операційного важелів. Управління структурою капіталу. Вплив ціни і структури капіталу на вартість підприємства.

ТЕМА 8. Управління інвестиціями

Сутність та форми інвестицій. Принципи розробки інвестиційної політики. Особливості управління реальними інвестиціями. Особливості управління фінансовими інвестиціями. Рангування альтернативних інвестиційних проектів. Врахування додаткових факторів в інвестиційному аналізі.

ТЕМА 9. Управління фінансовими ризиками

Сутність та види фінансових ризиків. Мета та принципи ризик-менеджменту. Методи оцінки фінансових ризиків. Визначення ризику портфелю інвестицій. Методи нейтралізації фінансових ризиків.

ТЕМА 10. Аналіз фінансових звітів

Мета та завдання аналітичної роботи. Фінансова звітність підприємства: склад, зміст та принципи підготовки. Критерії визнання інформації у фінансовій звітності. Аналіз динаміки і структури майна та джерел його фінансування. Оцінка платоспроможності підприємства. Аналіз руху грошових коштів. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Аналіз ділової активності підприємства.

ТЕМА 11. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування

Завдання та методи фінансового планування і прогнозування. Система фінансових планів підприємства. Принципи і методи фінансового планування. Сутність та особливості бюджетування внутрішніх підрозділів підприємства. Розробка бюджетів структурних підрозділів підприємства

ТЕМА 12. Антикризове фінансове управління підприємством

Сутність та принципи антикризового фінансового менеджменту. Процедура визнання підприємства банкрутом. Методи діагностики банкрутства підприємства. Правове та організаційне забезпечення санаційних і ліквідаційних процедур. Форми та джерела фінансової санації.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ „ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

Денна форма навчання

	Кількість годин					Контр. заходи
	Лекції	Практичні заняття	СРС	Тренінг, КПЗ	ІРС	
Змістовий модуль 1. Роль фінансового менеджменту в управлінні фінансовою діяльністю підприємств						
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	2	2	6	4	1	Поточне опитування, тестування
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту	2	2	7			
Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві	2	2	7			
Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	2	7			
Тема 5. Управління прибутком	2	2	7			
Тема 6. Управління активами	2	2	7			
Змістовий модуль 2. Стратегія і тактика управління капіталом, фінансовими ризиками та інвестиціями на підприємстві; фінансове прогнозування та планування основних показників діяльності; управління фінансовою санацією.						
Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу	2	2	7	4	3	Поточне опитування, тестування
Тема 8. Управління інвестиціями	2	2	7			
Тема 9. Управління фінансовими ризиками	2	2	7			
Тема 10. Аналіз фінансових звітів	4	4	7			
Тема 11. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	4	4	7			
Тема 12. Антикризове фінансове управління підприємством	2	2	7			
Разом	28	28	83	8	3	

Заочна форма навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Роль фінансового менеджменту в управлінні фінансовою діяльністю підприємств			
Тема 1. <i>Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту</i>	2	-	11
Тема 2. <i>Система забезпечення фінансового менеджменту</i>	-	-	11
Тема 3. <i>Управління грошовими потоками на підприємстві</i>	2	2	11
Тема 4. <i>Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках</i>	2	2	11
Тема 5. <i>Управління прибутком</i>	-	-	12
Тема 6. <i>Управління активами</i>	2	-	12
Тема 7. <i>Вартість і оптимізація структури капіталу</i>	-	-	12
Тема 8. <i>Управління інвестиціями</i>	-	-	11
Тема 9. <i>Управління фінансовими ризиками</i>	-	-	12
Тема 10. <i>Аналіз фінансових звітів</i>	-	-	12
Тема 11. <i>Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування</i>	-	-	12
Тема 12. <i>Антикризове фінансове управління підприємством</i>	-	-	11
Разом	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

5.1 Денна форма навчання

Практичне заняття №1

Тема: Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Мета: вміти оперувати поняттями фінансового менеджменту, суб'єкту та об'єкту фінансового менеджменту, розрізняти стратегічні та тактичні завдання фінансового менеджменту, функції фінансового менеджменту

Питання для обговорення:

- 1) Визначити основні відмінності між функціями управління за ознаками.
- 2) Прослідкувати за динамікою розвитку фінансового менеджменту як науки.
- 3) Проаналізувати основні завдання та цілі фінансового менеджменту в управлінні підприємством.

Практичне заняття №2

Тема: Система забезпечення фінансового менеджменту

Мета: орієнтуватись у правовому, організаційному та інформаційному забезпеченні фінансового менеджменту

Питання для обговорення:

- 1) Проаналізувати правову та нормативну базу забезпечення управлінських рішень.
- 2) Розглянути особливості побудови ефективної системи фінансового менеджменту.
- 3) Визначити основні напрями діяльності фінансового менеджера.

Практичне заняття №3

Тема: Управління грошовими потоками на підприємстві

Мета: опанувати систему планування та прогнозування притоків та відтоків грошових потоків; навчитись розробляти і застосовувати платіжний календар

Питання для обговорення:

- 1) Розглянути особливості управління грошовими потоками від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
- 2) Назвати відмінності оптимізації грошових потоків за моделями Баумоля та Міллера-Орра.
- 3) Провести аналіз грошових потоків за наданим прикладом.

Практичне заняття №4

Тема: Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Мета: вміти визначати вартість грошей у часі, використовувати елементи теорії процентів, вплив інфляції на процентну ставку, нарощення та дисконтування грошових потоків

Питання для обговорення:

- 1) Обґрунтувати основний сенс концепції вартості грошей у часі та її принципи.
- 2) Основні формули для визначення вартості грошей у часі.
- 3) Застосування фінансових таблиць при розрахунках.
- 4) Провести практичну оцінку вартості грошей у часі шляхом вирішення практичних завдань

Практичне заняття №5

Тема: Управління прибутком

Мета: навчитись управляти формуванням прибутку суб'єкта підприємництва; здійснювати операційний аналіз; управляти формуванням собівартості, розподілом прибутку; вміти формувати асортименту політику підприємства та його цінову політику

Питання для обговорення:

- 1) Розкрити сутність аналізу беззбитковості
- 2) Визначити маржинальний прибуток підприємства за наданим прикладом
- 3) Визначити точку готівкової рівноваги, порогу рентабельності, запасу фінансової міцності підприємства
- 4) Провести оцінку впливу податку на прибуток

Практичне заняття №6

Тема: Управління активами

Мета: вміти формувати політику управління оборотними активами підприємства, політику фінансування оборотних активів підприємства, політику управління запасами підприємства, політику управління дебіторською заборгованістю підприємства, політику управління грошовими активами підприємства, політику управління необоротними активами підприємства

Питання для обговорення:

- 1) Розрахувати потребу підприємства в оборотних активах
- 2) Застосувати метод оптимізації оборотних активів при їх нормуванні
- 3) Окреслити заходи управління товарно-матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю і грошовими активами

Практичне заняття №7

Тема: Вартість і оптимізація структури капіталу

Мета: опанувати навички визначення вартості власного та позичкового капіталу, управляти структурою капіталу та оптимізувати її, визначити взаємодію фінансового та операційного важелів.

Питання для обговорення:

- 1) Провести оцінку вартості капіталу за моделлю визначення вартості власного капіталу.
- 2) Провести оцінку вартості капіталу за моделлю прогнозування росту дивідендів.
- 3) Провести оцінку вартості капіталу за ціновою моделлю капітальних активів
- 4) Провести оцінку вартості капіталу за моделлю прибутку на акцію
- 5) Провести оцінку вартості капіталу за моделлю премії за ризик
- 6) Провести оцінку вартості капіталу за моделями визначення вартості позикового капіталу
- 7) Провести оцінку вартості капіталу за зваженою середньою вартістю капіталу

Практичне заняття №8

Тема: Управління інвестиціями

Мета: вміти визначати окупність капітальних вкладень та управляти фінансовими інвестиціями

Питання для обговорення:

- 1) Інвестиційні потреби проекту та джерела їх фінансування.
- 2) Основні критерії ефективності інвестиційного проекту та методи їх оцінки
- 3) Аналіз та оцінка ризику інвестиційних проектів
- 4) Бізнес-план інвестиційного проекту
- 5) Оптимізація портфелю цінних паперів підприємства

Практичне заняття №9

Тема: Управління фінансовими ризиками підприємства

Мета: бути здатним оцінити та обґрунтувати рівень ризику в процесі прийняття фінансових рішень

Питання для обговорення:

- 1) Провести оцінку фінансових ризиків на базі бухгалтерської звітності: оцінку ризику втрати платоспроможності; оцінка ризику втрати фінансової стійкості та незалежності; комплексна (бальна) оцінку фінансового стану підприємства
- 2) Визначити механізми управління ризиками при прийнятті фінансових рішень: визначення ризиків, що виникають у процесі фінансової діяльності підприємства; оцінка вірогідності настання ризику та впливу ризику на діяльність підприємства

Практичне заняття №10

Тема: Аналіз фінансових звітів

Мета: навчитись аналізувати фінансову звітність підприємства для обґрунтування та прийняття управлінських рішень

Питання для обговорення:

- 1) Провести аналіз платоспроможності підприємства
- 2) Провести аналіз фінансової стійкості підприємства
- 3) Провести аналіз ділової активності підприємства

Практичне заняття №11

Тема: Фінансове прогнозування та планування на підприємстві

Мета: оволодіти методами та навичками планування та прогнозування фінансових показників

Питання для обговорення:

- 1) Скласти операційний бюджет підприємства
- 2) Скласти план руху грошових коштів
- 3) Висвітлити підходи щодо оперативного фінансового планування на підприємстві. Касовий план, платіжний календар.

Практичне заняття №12

Тема: Антикризове фінансове управління підприємством

Мета: вміти розробляти та реалізовувати антикризові фінансові заходи

Питання для обговорення:

- 1) Охарактеризувати формування стратегічних цілей фінансового оздоровлення підприємства.
- 2) Висвітлити механізми усунення неплатоспроможності підприємства; відновлення фінансової стійкості підприємства; забезпечення фінансової рівноваги в процесі розвитку підприємства

5.2. Заочна форма навчання

Практичне заняття №1

Тема: Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Мета: вміти оперувати поняттями фінансового менеджменту, суб'єкту та об'єкту фінансового менеджменту, розрізняти стратегічні та тактичні завдання фінансового менеджменту, функції фінансового менеджменту

Питання для обговорення:

- 1) Визначити основні відмінності між функціями управління за ознаками.
- 2) Прослідкувати за динамікою розвитку фінансового менеджменту як науки.
- 3) Проаналізувати основні завдання та цілі фінансового менеджменту в управлінні підприємством.

Тема: Система забезпечення фінансового менеджменту

Мета: орієнтуватись у правовому, організаційному та інформаційному забезпеченні фінансового менеджменту

Питання для обговорення:

- 1) Проаналізувати правову та нормативну базу забезпечення управлінських рішень.
- 2) Розглянути особливості побудови ефективної системи фінансового менеджменту.
- 3) Визначити основні напрями діяльності фінансового менеджера.

Тема: Управління грошовими потоками на підприємстві

Мета: опанувати систему планування та прогнозування притоків та відтоків грошових потоків; навчитись розробляти і застосовувати платіжний календар

Питання для обговорення:

- 1) Розглянути особливості управління грошовими потоками від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
- 2) Назвати відмінності оптимізації грошових потоків за моделями Баумоля та Міллера-Орра.
- 3) Провести аналіз грошових потоків за наданим прикладом.

Тема: Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Мета: вміти визначати вартість грошей у часі, використовувати елементи теорії процентів, вплив інфляції на процентну ставку, нарощення та дисконтування грошових потоків

Питання для обговорення:

- 1) Обґрунтувати основний сенс концепції вартості грошей у часі та її принципи.
- 2) Основні формули для визначення вартості грошей у часі.
- 3) Застосовування фінансових таблиць при розрахунках.
- 4) Провести практичну оцінку вартості грошей у часі шляхом вирішення практичних завдань

Тема: Управління прибутком

Мета: навчитись управляти формуванням прибутку суб'єкта підприємництва; здійснювати операційний аналіз; управляти формуванням собівартості, розподілом прибутку; вміти формувати асортименту політику підприємства та його цінову політику

Питання для обговорення:

- 1) Розкрити сутність аналізу беззбитковості
- 2) Визначити маржинальний прибуток підприємства за наданим прикладом
- 3) Визначити точку готівкової рівноваги, порогу рентабельності, запасу фінансової міцності підприємства

Тема: Управління активами

Мета: вміти формувати політику управління оборотними активами підприємства, політику фінансування оборотних активів підприємства, політику управління запасами підприємства, політику управління дебіторською заборгованістю

підприємства, політику управління грошовими активами підприємства, політику управління необоротними активами підприємства

Питання для обговорення:

- 4) Розрахувати потребу підприємства в оборотних активах
- 5) Застосувати метод оптимізації оборотних активів при їх нормуванні
- 6) Окреслити заходи управління товарно-матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю і грошовими активами

Практичне заняття №2

Тема: Вартість і оптимізація структури капіталу

Мета: опанувати навички визначення вартості власного та позичкового капіталу, управляти структурою капіталу та оптимізувати її, визначити взаємодію фінансового та операційного важелів.

Питання для обговорення:

- 1) Провести оцінку вартості капіталу за моделлю визначення вартості власного капіталу.
- 2) Провести оцінку вартості капіталу за моделлю прогнозування росту дивідендів.
- 3) Провести оцінку вартості капіталу за ціновою моделлю капітальних активів
- 4) Провести оцінку вартості капіталу за моделлю прибутку на акцію

Тема: Управління інвестиціями

Мета: вміти визначати окупність капітальних вкладень та управляти фінансовими інвестиціями

Питання для обговорення:

- 1) Інвестиційні потреби проекту та джерела їх фінансування.
- 2) Основні критерії ефективності інвестиційного проекту та методи їх оцінки
- 3) Аналіз та оцінка ризику інвестиційних проектів
- 4) Бізнес-план інвестиційного проекту
- 5) Оптимізація портфелю цінних паперів підприємства

Тема: Управління фінансовими ризиками підприємства

Мета: бути здатним оцінити та обґрунтувати рівень ризику в процесі прийняття фінансових рішень

Питання для обговорення:

- 1) Провести оцінку фінансових ризиків на базі бухгалтерської звітності: оцінку ризику втрати платоспроможності; оцінка ризику втрати фінансової стійкості та незалежності; комплексна (бальна) оцінка фінансового стану підприємства
- 2) Визначити механізми управління ризиками при прийнятті фінансових рішень: визначення ризиків, що виникають у процесі фінансової діяльності підприємства; оцінка вірогідності настання ризику та впливу ризику на діяльність підприємства

Тема: Аналіз фінансових звітів

Мета: навчитись аналізувати фінансову звітність підприємства для обґрунтування та прийняття управлінських рішень

Питання для обговорення:

- 1) Провести аналіз платоспроможності підприємства
- 2) Провести аналіз фінансової стійкості підприємства
- 3) Провести аналіз ділової активності підприємства

Тема: Фінансове прогнозування та планування на підприємстві

Мета: оволодіти методами та навичками планування та прогнозування фінансових показників

Питання для обговорення:

- 1) Скласти операційний бюджет підприємства
- 2) Скласти план руху грошових коштів
- 3) Висвітлити підходи щодо оперативного фінансового планування на підприємстві. Касовий план, платіжний календар.

Тема: Антикризове фінансове управління підприємством

Мета: вміти розробляти та реалізовувати антикризові фінансові заходи

Питання для обговорення:

- 1) Охарактеризувати формування стратегічних цілей фінансового оздоровлення підприємства.
- 2) Висвітлити механізми усунення неплатоспроможності підприємства; відновлення фінансової стійкості підприємства; забезпечення фінансової рівноваги в процесі розвитку підприємства

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Фінансовий менеджмент» виконується самостійно кожним студентом на основі підручників, монографій, періодичних видань. Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) охоплює основні теми дисципліни «Фінансовий менеджмент».

Мета комплексного практичного індивідуального завдання – набуття навичок у вирішенні конкретних теоретичних і практичних завдань та вмінні застосувати здобуті знання у подальшій практичній роботі за фахом. Комплексне практичне індивідуальне завдання має сформувати у студента глибші теоретичні та практичні навички з питань фінансового управління діяльністю підприємств.

Індивідуальне аналітично-розрахункове завдання з дисципліни „Фінансовий менеджмент” виконується кожним студентом самостійно на підставі вхідних даних та планових фінансових документів і фінансової звітності конкретного підприємства за 3-4 роки.

Кожний студент має виконати чотири індивідуальних аналітично-розрахункових завдання, а саме:

- 1) За даними форми №3 „Звіт про рух грошових коштів” підприємства за останні 3-4 роки провести аналіз руху грошових коштів і прийняти рішення щодо оптимізації грошових потоків;
- 2) а) За наданими вхідними даними розрахувати і оцінити наступні показники управління прибутком: прибуток, точку беззбитковості, коефіцієнт ефективності операційного левереджу, запас безпеки, зміну прибутку при зміні обсягу реалізації та надати рекомендації щодо удосконалення управління прибутком;
б) за наданими даними оцінити і оптимізувати структуру капіталу підприємства та зробити обґрунтовані висновки.
- 3) На підставі фінансової звітності конкретного підприємства за останні 3-4 роки провести аналіз фінансового стану. За результатами аналізу прийняти обґрунтоване рішення щодо зміцнення фінансового стану;

Індивідуальне аналітично-розрахункове завдання охоплює основні теми „Фінансового менеджменту”. Метою його виконання є оволодіння навичками збору, перевірки вірогідності вхідної інформації, способами її оброблення та аналізу фінансового стану, складання фінансового плану і на підставі отриманих результатів ухвалення обґрунтованих фінансових рішень. КПЗ оформляється відповідно до встановлених вимог і захищається студентом.

При виконанні КПЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку, зокрема Microsoft Excel, кожне з КПЗ оцінюється 100-бальною шкалою, а також визначається підсумкова оцінка. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з „Фінансового менеджменту”.

7. ТРЕНІНГ

Тренінг з дисципліни «Фінансовий менеджмент» відбувається у формі ділової гри. Мета проведення ділової гри – узагальнити, засвоїти та закріпити знання, отримані на лекційних та практичних заняттях, зокрема, які стосуються питань управління грошовими потоками, капіталом, активами, прибутком, фінансовими ризиками, інвестиціями й антикризового фінансового управління на підприємстві.

Порядок проведення тренінгу:

- 1) Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів із завданнями, що виносяться на тренінг.
- 2) Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення ділової гри, поділі студентів на групи.
- 3) Практична частина.
- 4) Підведення підсумків. Обговорення результатів у групах, обмін думками.

Тренінг з дисципліни проводиться у формі ділової гри. Академічна група ділиться на 5 груп і виконує відповідне завдання, оперуючи наданими вихідними даними.

Кінцевим результатом вирішення завдання має бути визначення групами:

- 1) величини операційного прибутку за рік та точки безбитковості за рік;
- 2) цільового обсягу продажів із розрахунку операційного прибутку 300 000;
- 3) звіту про прибуток: у форматі на основі вкладеного доходу та у традиційному форматі за місяцями;
- 4) балансу підприємства за місяцями;
- 5) звіту про рух грошей підприємства за місяцями, складеного за допомогою прямого методу.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації;
- написання рефератів з проблем курсу.

№ теми	Тематика	К-ть годин	
		денна	заочна
Тема 1	1. Становлення фінансового менеджменту як науки 2. Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства.	6	11
Тема 2	1. Система забезпечення фінансового менеджменту в Україні: сучасні аспекти 2. Система фінансового менеджменту в умовах розвитку цифрової економіки	7	11
Тема 3	1. Грошові розрахунки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства 2. Класифікація грошових потоків та їх вплив на фінансову стійкість підприємства	7	11
Тема 4	1. Концепція вартості грошей у часі інвестиційних рішень 2. Еквівалентність відсоткових ставок. Зміна умов контрактів	7	11

Тема 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні підходи до управління прибутком підприємства 2. Стратегічне управління прибутком як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства 3. Процес управління витратами як спосіб підвищення ефективності функціонування підприємства 	7	11
Тема 6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Амортизаційна політика підприємства та оцінка її ефективності 2. Вдосконалення управління оборотним капіталом підприємства в умовах ринку 3. Формування та ефективність використання обігових коштів підприємства 	7	11
Тема 7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дивідендна політика та її вплив на формування і структуру капіталу підприємства 2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства та методи оптимізації їх структур 	7	12
Тема 8	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз цінних паперів у портфельному інвестування 2. Інвестиційне планування на підприємстві 3. Інвестиційний менеджмент діяльності підприємств 	7	12
Тема 9	<ol style="list-style-type: none"> 1. Управління ризиками страхової компанії 2. Управління кредитним ризиком суб'єкта господарювання 	7	12
Тема 10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу 2. Аналіз фінансового стану підприємства: сучасна методологія та перспективні напрями її розвитку 	7	12
Тема 11	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетування в управління інвестиційною діяльністю підприємства. 2. Бюджетування в систему оперативного фінансового контролінгу 3. Бюджетування в системі фінансового планування на підприємств 	7	12
Тема 12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Запобігання банкрутству в системі антикризового управління підприємством 2. Фінансові аспекти подолання потенційного банкрутства підприємства 	7	12

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, реферування, виконання КППЗ, есе, підготовка і презентація проектів.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни “Фінансовий менеджмент” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія, інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

11. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов’язковим. За об’єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

12. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Фінансовий менеджмент” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1 20%	Заліковий модуль 2 20 %	Заліковий модуль 3 20%	Заліковий модуль 4 40 %	Разом 100%
Опитування під час занять (теми 1–6) – 5 балів за тему – макс. 20 балів Модульна робота – макс. 80 балів	Опитування під час занять (теми 7–12) – 5 балів за тему – макс. 25 балів Модульна робота – макс. 75 балів	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів Захист КПЗ – макс. 40 балів Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів	Тестові завдання (10 тестів по 3 бали за тест) – макс. 30 балів Задачі (2 задачі) – по 20 балів, макс. 40 балів Теоретичне питання – макс. 30 балів	

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою відмінно	За шкалою ECTS
90-100	добре	A (відмінно)
85-89		B (дуже добре)
75-84	задовільно	C (добре)
65-74		D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-12
2	Проекційний екран	1-12
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome тощо)	1-12
4	Наявність доступу до мережі Internet	1-12
5	Персональні комп'ютери	1-12
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі on-line	1-12
7	Комунікаційна навчальна програма Moodle для організації дистанційного навчання	1-12
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-12
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; PowerPoint і т.і.)	1-12
10	Google Forms, Google Sheets	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жилякова О. В. Фінансовий менеджмент: електрон. навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2017. 197 с.
3. Брігхем Е.Ф. Основи фінансового менеджменту. Київ: Молодь, 1997. 1000 с.
4. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Вид. 2-ге. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с
5. Говорушко Т.А. Фінансовий менеджмент.: підруч. Львів «Магнолія 2006», 2018. 344 с.
6. Дема Д. І., Дорохова Л. М., Віленчук О. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
7. Крамаренко Г. О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент : підручник для ВНЗ. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 518 с.
8. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: підручник для ВНЗ/ Дніпропетровський університет економіки та права. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 518с.
9. Непочатенко О.О. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
10. Омельченко Л. С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Маріуполь: ПДТУ, 2016. 235 с.
11. Островська Г. Фінансовий менеджмент : підруч. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 512 с.
12. Партін Г.О., Селюченко Н.Є. Фінансовий менеджмент. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018. 388 с.
13. Фінансовий менеджмент : навч. посібник; за заг. ред. І. О. Школьник, В.М.Кремень ; Нац. банк України, Держ. вищ. навч. закл. «Укр. акад. банків. справи Нац. банку України». Київ: Центр учб. літ., 2015. 488 с.
14. Фінансовий менеджмент : підручник; за заг. ред. М.І. Крупки. Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2019. 438 с.
15. Фінансовий менеджмент. Практикум: навч. посібник. Л.Д. Буряк та ін.; за заг. ред. А.М. Поддєрьогіна. Київ: КНЕУ, 2015. 335 с.
16. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко, Г. О. Величко та інш.; за ред. І. С. Лапіної. Одеса: Атлант, 2016. 313 с.
17. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Юрій Е.О., Гаватюк Л.С., Гуменюк М.М., Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г., Єрміїчук Н.І., Ісар І.В. ; за заг. ред. к.е.н. Юрія Е.О. Чернівці: Видавництво «Рута», 2018. 342 с.
URL: <https://drive.google.com/open?id=1nutDDkUN47HMPiIXUfmFHM56pfefTzTe>
18. Фінансовий менеджмент: підручник. О. В. Кнейслер, О. Р. Квасовський, О. Ю. Ніпаліді; за ред. д-ра екон. наук, професора Кнейслер О. В. Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», 2018. 482 с.
19. Цибульська Е. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ : Кондор, 2021. 348 с.

20. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2015. 301 с.
21. John Bratton, Jeffrey Gold (2017). Human Resource Management. Theory and practice, 6th edition. London: Palgrave Macmillan. 688 p.
22. Titman S., Martin T., Keown A., Martin J. (2018). Financial management: principles and applications. 13-th ed. Melbourne: Pearson Australia. 719 p.
23. Alan C. Shapiro, Paul Hanouna (2019). Multinational Financial Management, 11-th Edition. URL: <https://www.wiley.com/enus/Multinational+Financial+Management%2C+11th+Editionp9781119559849>
24. Erasmo Giambona, John R. Graham, Campbell R. Harvey, Gordon M. Bodnar (2018). The Theory and Practice of Corporate Risk Management: Evidence from the Field. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/fima.12232>
25. Glen Arnold, Deborah Lewis (2019) Corporate Financial Management Paperback: 6-th ed. Melbourne: Pearson Australia. 1128 p.
26. Бердинець М. Д., Сурженко А. В. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 352 с.
27. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
28. Лапіна І. С. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко, Г. О. Величко та інш. / за ред. І. С. Лапіної. Одеса: Атлант, 2016. 313 с.
29. Нестерова С. В. Фінансовий менеджмент: практикум. Київ: Видавництво «Кондор», 2019. 268 с.
30. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник / І.А.Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жилякова. Харків: ХДУХТ, 2017. 197 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України URL: <https://smida.gov.ua>
2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.stockmarket.gov.ua>
3. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua>
4. Державна служба статистики URL: <https://ukrstat.gov.ua>